

sehenswert

ARCHITEK TURA & KULTURA BUDO WLANA

sehenswert

Adler Apotheke - 300 lat historii miasta	4
Rathäuser - Dwa obok siebie	8
Maria-Magdalenen-Kirche - Imponujący obiekt gotyku ceglanoego	10
Pfarrhaus - Domy z muru pruskiego w Eberswalde	12
Paul-Wunderlich-Haus - Administracja i kultura	14
Stadtcampus der HNEE - Innowacja architektoniczna	18
Pfarrkirche Sankt Peter und Paul - Zabytek kultury	20
Märchenvilla - Wiejski dworek, dom uzdrowiskowy, urząd stanu cywilnego	24
Zainhammer Mühle - Z metalu i kości	26
Altes Walzwerk - Historia przemysłu	30
Borsighalle - Wzorcowca stacja kolejowa	32
Kupferhaus - Bauhaus w Eberswalde	34
Wasserturm - Ekspresjonizm ceglany	36
Messingwerksiedlung - Najstarsze osiedle robotnicze w Niemczech	38
Pozostałe obiekty budowlane w Eberswalde	40

Apteka Adlera jest zlokalizowana w dzielnicy Altstadt Carrée, w której znajdują się liczne sklepy oraz bary i restauracje, zachęcające do zakupów i wypoczynku. Na wewnętrznym dziedzińcu muzeum znajdują się ponadto stacje ładowania rowerów elektrycznych.

Centrum miasta,
Altstadt Carrée,
Steinstraße

Google Maps

300 lat historii miasta

Najstarszy i prawdopodobnie także najpiękniejszy dom z muru pruskiego w Eberswalde znajduje się w sercu miasta, za ledwie kilka minut piechotą od kanału Finow. To tu właśnie stoi znany jako „Apteka Adlera” zabytkowy budynek, który lśni blaskiem zdobiącego go symbolu złotego orła. Orzeł umieszczony jest bezpośrednio nad dawnym wejściem na rogu budynku. Wzniesiony w roku 1623 budynek przez ponad 300 lat spełniał rolę domu mieszkalnego i apteki, o czym świadczy jego dzisiejsza nazwa. Fundamenty oraz piwniczne sklepienia pochodzą z jeszcze wcześniejszych czasów. W pieczołowicie odrestaurowanym domu z muru pruskiego znajdziemy elementy renesansowe. Jest on zabytkiem architektonicznym na skalę ogólnokrajową.

Wyprawa pełna odkryć pod znakiem orła

W najstarszym domu w mieście czeka na turystów wiele do odkrycia. Obecnie w miejscu niegdysiejszej apteki mieści się muzeum, w którym można zobaczyć liczne ciekawe wystawy stałe i czasowe na temat historii domu, miasta oraz całego regionu. Ponadto, mieści się tutaj informacja turystyczna, w której turyści odwiedzający miasto mogą uzyskać informacje dotyczące wycieczek i atrakcji turystycznych w Eberswalde i okolicy.

W nowym blasku

Od 1986 roku budynek stał pusty, a jego konstrukcja była w opłakanym stanie. W latach 1990-1997 przeprowadzono tutaj gruntowną modernizację. Do 2014 trwała gruntowna rekonstrukcja budynku, której celem było zapewnienie dostępu bez barier do wszystkich kondygnacji. Od tego czasu wejście, klatka schodowa oraz informacja turystyczna mieszczą się w nowoczesnym, dobudowanym pawilonie, wykonanym ze szklanych elementów.

Złote orle gniazdo

Nie tylko złoty orzeł zdobi budynek niegdysiejszej apteki. Nad wejściem, na dachu pawilonu umieszczono ponadto „Orle gniazdo” - dzieło sztuki autorstwa Marii Vill i Davida Mannsteina. Gałęzie wykonane z pozłaczanych, miedzianych rurek są symbolem najważniejszych wydarzeń z historii miasta Eberswalde. Upamiętniają one najdonioślejsze dla Eberswalde momenty: od założenia miasta, poprzez budowę kanału Finow, aż po zniszczenie starówki w czasie drugiej wojny światowej. Gdy ma miejsce jakieś wydarzenie, jak np. 25. urodziny muzeum w Aptece Adlera 2022, do orlego gniazda dokładana jest dodatkowa gałąź.

Odkryj 300 lat historii miasta

Więcej informacji
znajdziesz tutaj

ADLER APOTHEKE

JUWELIER
ELLING

ORTEL

OPTIC

Hören & Sehen

ORTELO

Hören & Sehen

ORTELO

Rynek starego miasta

Obok ratusza znajduje się Apteka pod Lwami (Löwenapotheke), kolejny budynek wart obejrzenia, podobnie jak Fontanna pod Lwami (Löwenbrunnen) na rynku. We wtorki i piątki od godziny 8.00 rano odbywa się tam cotygodniowy targ, na którym można kupić regionalne produkty.

Centrum miasta,
Pasaż ratuszowy,
rynek

Google Maps

Tam, gdzie barok spotyka się z renesansem

Fakt, że miasto posiada dwa ratusze nie jest niczym niezwykłym. Jednak dwa ratusze pochodzące z dwóch różnych epok i stojące obok siebie to rzadkość. Takie właśnie dwa budynki znajdziemy w Eberswalde na ulicy Breite Straße. Będąc na rynku możemy podziwiać obydwie budowle. Każda z nich jest zabytkowym ratuszem miejskim.

Pierwszy budynek został wzniesiony u progu rewolucji przemysłowej w roku 1775 w stylu barokowym jako dom mieszkalny i siedziba fabrykanta sukna, Daniela Hellera. Od roku 1825 spełniał on rolę ratusza miejskiego dla Eberswalde. Z daleka widać umieszczone nad wejściem godło miejskie Eberswalde. Rozległy dach skladowy oraz ciężna na tylnej fasadzie pozwalają się domyślać, że budynek był wykorzystywany do celów komercyjnych. Pięćdziesiąt lat po wybudowaniu obiekt został ostatecznie przekształcony przez władze miasta w ratusz.

Drugi, nowszy budynek został wybudowany na początku XX. wieku w stylu neorenesansowym. Świadczą o tym przede wszystkim reprezentacyjne wnętrza z dekoracyjnymi freskami ściennymi oraz pieczołowicie wykonane balustrady z piaskowców. Nowy ratusz został wybudowany w latach 1903 - 1905 według projektów berlińskich architektów Köhlera i Kranza. W pierwszym etapie budowy powstał siedmioosiowy budynek przy ulicy Breite Straße ze skrzydłem podwórzowym znajdującym się z tyłu. Drugi etap budowy na narożnej działce mieszczącej

się przy Breite Straße i Kreuzstraße nigdy nie został zrealizowany. Z tego względu po dzień dawną rezydencja mieszczańska z roku 1775 spełnia rolę „Starego ratusza”.

Więcej informacji
znajdziesz tutaj

Dwa obok siebie

RATHÄUSER

Architekt

Hermann Wilhelm Albert Blankenstein

Ur. 1829 k. Finowfurt, zm. 06. marca 1906 w Berlinie
 Studiował na Akademii Budowlanej w Berlinie
 W latach 1872 - 1896 był dyrektorem berlińskiego wydziału budownictwa miejskiego ds. inżynierii budowlanej

Budowle sakralne: Kościół ewangelicko-luterański w Berlinie, renowacja kościoła św. Mikołaja i kościoła Mariackiego w Berlinie. Kierował on wydziałem inżynierii lądowej w Berlinie.

Spojrzenie na świat z góry

Warto udać się do kościoła parafialnego św. Marii Magdaleny, która jest sakralnym świadectwem średniowiecznej historii miasta i wejść na znajdującą się na wysokości 28 metrów kościelną wieżę, z której roztacza się piękny widok na całe centrum miasta. Rzadko spotykana murowana iglica kościoła to jedna z najwyższych tego typu budowli w całych Niemczech.

Imponujący gotyk ceglany

Kościół parafialny w Eberswalde jest jednym z najważniejszych miejskich kościołów parafialnych na terenie Marchii Brandenburskiej. Został on wybudowany w XIII. wieku jako trójnawowa bazylika bez transeptu, a na jego stylistykę wpłynął kościół klasztorny w Chorin. Znajdują się w nim unikalne, zachowane po dziś dzień w bardzo dobrym stanie figury portalowe przedstawiające sceny biblijne oraz symbole zwierzęce i planetarne. We wnętrzu kościoła oprócz pochodzących z XVI. wieku fresków ściennych możemy podziwiać

również dwa gotyckie przedstawienia dewocyjne, chrzcielnicę z brązu (ok. 1300 roku) oraz ołtarz renesansowy z XVI. stulecia. Ze względu na zły stan konstrukcji w połowie XIX. wieku została przeprowadzona gruntowna rekonstrukcja kościoła według projektu architekta Hermanna Wilhelma Alberta Blankensteina, który w późniejszym okresie pełnił funkcję radcy budowlanego miasta Berlina.

Bądź błogosławiony wraz z Barbarą

„Grubą Barbarę” spotkasz przed samym portalem wejściowym kościoła – tę nazwę nosi wążący 36 cetnarów (czyli około 180 kg), bogato zdobiony dzwon. Nazwę tę zawdzięcza świętej Barbarze, uchodzącej za patronkę chrześcijaństwa. Odlany w 1518 roku dzwon służył przez długi czas w kościele św. Marii Magdaleny, a w 2001 roku został ustawiony przed kościołem. Dzwon Barbary zdobi inskrypcja: „Barbara moje imię, niech będą błogosławieni wszyscy, którzy mnie ciągną i usłyszają”.

Imponujące świadectwo gotyku ceglanoego

MARIA MAGDALENE KIRCHE

Centrum miasta,
 Ulica Kirchstraße,
 Mury miejskie

Google Maps

Warto skorzystać z okazji i wejść na pierwszą wieżę, aby zaliczyć pierwszą stację wejściówki „wysokościowej” (można spytać się o wycieczki z przewodnikiem) i z tego miejsca rozpocząć przechadzkę po pobliskiej dzielnicy willowej Eberswalde. Możesz również wejść na głowę smoka, aby zobaczyć rozległą panoramę pradoliny miasta Eberswalde.

Więcej informacji
 znajdziesz tutaj

Architekt

Johann Phillip Gerlach

Ur. 24.07.1679 w Spandau, zm. 21.09.1748 w Berlinie

Ukończył studia jako oficer inżynierii w Prusach.

Od 1720 do 1737 r. pełnił funkcję głównego dyrektora budowlanego rezydencji królewskich w Berlinie i Poczdamie.

Był zaangażowany przy budowie licznych budynków kościelnych i miejskich.

Zaprojektował kościół garnizonowy w Poczdamie, uchodzący za najważniejszy przykład pruskiego baroku oraz dom kolejalny (Kollegienhaus) przy Lindenstraße w Berlinie (obecnie część Muzeum Żydowskiego).

Odwiedziny te można połączyć z wizytą w kościele Marii Magdaleny. Na położonej w pobliżu Nagelstraße znajdują się ponadto pozostałości zabytkowych murów miejskich. Cenna wskazówka: Na ulicy Goethestraße ze schodów Goethego roztacza się przepiękny widok na miasto.

Centrum miasta, mury miejskie, Kościół Marii Magdaleny

Google Maps

Gdzie tradycja spotyka się z nowoczesnością

W centrum Eberswalde nie zachowało się niestety zbyt dużo zabytkowej zabudowy. Nie znajdziemy tam na przykład żadnych domów z muru pruskiego. Dlatego są one raczej rarytasem w Eberswalde. W kilku miejscach zachowały się jednak do dzisiaj. Do takich wyjątków należy dawna plebania. Stoi ona na niewielkim wzgórzu ponad rynkiem, naprzeciwko kościoła parafialnego Św. Marii Magdaleny. Była ona niegdyś domem mieszkalnym diakona i posiadała wówczas cztery izby, spiżarnię oraz kuchnię.

Odrestaurowany pieczołowicie w połowie lat 90-tych budynek z muru pruskiego w swojej pierwotnej formie był dziełem architekta i niegdysiejszego królewskiego głównego dyrektora budowlanego, Philippa Gerlacha. Powierzono mu za życia zaprojektowanie kolonii wycwórców noży w Eberswalde, co okazało się ostatnim projektem, jaki zrealizował przed śmiercią w 1748 roku. Na początku w roku 1722 powstały w tym miejscu trzy zbudowane obok siebie domy z muru pruskiego z dwuspadowymi dachami okapowymi. Najbardziej wysunięty na południe z tych trzech domów, czyli dawna plebania, zachował się do dziś.

Podczas odnawiania plebanii część pierwotnej substancji budowlanej musiała zostać wymieniona, ale zachował się w znacznym stopniu układ pomieszczeń w lewej, pięcioosiowej części domu. Zachowała się również piwnica z kolebkowym sklepieniem pod prawą częścią budynku, która pochodzi prawdopodobnie z poprzedniego budynku z 1560 roku. Z chwilą renowacji plebanii budynek przeszedł w ręce prywatne.

Pozostałe budynki zaprojektowane przez Philippa Gerlacha w Eberswalde zostały zburzone około roku 1860. Na ich miejscu, w latach 1861-1862 wybudowano mурowany z cegły dom parafialno-komunalny przy Kirchstraße 5 według projektu architekta powiatowego Vogelera z Eberswalde. Po bliższym przyjrzeniu można dostrzec pod dachem gwiazdę Dawida. Nie wiadomo jednak, dlaczego się tam znalazła. Do dziś więc budynek ten daje niespotykaną możliwość obejrzenia symboli dwóch religii umieszczonych praktycznie jeden obok drugiego.

Więcej informacji znajdziesz tutaj

Domy z muru pruskiego w Eberswalde

PFARRHAUS

Dom Paula Wunderlicha znajduje się bezpośrednio przy rynku. Do 1945 roku mieścił się tutaj dom cukiernika i piernikarza, Gustava Louisa Zietemanna, który w roku 1932 zaczął sprzedawać słynne „Spritzkuchen” czyli słodkie gniazdzka z Eberswalde. Obecnie znajduje się tu kawiarnia Gustav, w której oprócz gniazdek możemy spróbować również innych słodkości.

Centrum miasta,
Rynek,
Kampus miejski

Google Maps

Nagradzane centrum kulturalne

W samym centrum miasta Eberswalde, zaraz przy rynku, znajduje się od roku 2007 Dom Paula Wunderlicha. Składa się on z czterech połączonych ze sobą części i dzięki zastosowaniu wielu szklanych elementów wydaje się być otwarty ze wszystkich stron i jest całkowicie przejrzysty. Nie bez przyczyny inwestorzy i architekci zostali wyróżnieni w 2008 roku Nagrodą Architektoniczną Brandenburgii za projekt kompleksu budynków.

Dom Paula Wunderlicha jest nowoczesnym centrum usługowo-administracyjnym a zarazem główną siedzibą władz okręgu Barnim. Został on wybudowany według projektu architektów firmy Gesellschaft für Architektur & Projektmanagement mbH z Berlina. Swoją nazwę zawdzięcza malarzowi, grafikowi i rzeźbiarzowi, a jednocześnie honorowemu obywatelowi miasta Eberswald Paulowi Wunderlichowi, który urodził się w 1927 roku w Eberswalde i zmarł w 2010 roku w Prowansji. Na wewnętrznym dziedzińcu stoją dwie rzeźby zaprojektowane przez artystę. Wewnątrz budynku, wśród różnych wystaw, znajduje

się również jedna dedykowana jemu. Dom Paula Wunderlicha nie jest jednak tylko centrum administracyjnym. Oprócz drobnych butików znajdziemy tu kawiarnię, w której można spróbować smakowitych ciast i tortów. Jeżeli zaś potrzebujemy zrobić sobie przerwę w zwiedzaniu, cichy i spokojny dziedziniec zaprasza do wypoczynku. W domu prezentowane są poza tym liczne wystawy stałe i czasowe dzieł Paula Wunderlicha. Dla zainteresowanych osób możliwe jest również oprowadzenie po domu przez przewodnika. Stałym elementem kulturalnego krajobrazu jest poza tym program „Dzień dobry Eberswalde” (niem. „Guten Morgen-Eberswalde”). W każdą sobotę o godzinie 10:30 mieszkańcy Eberswalde, jak również goście z innych okolic mogą wziąć udział w tym bezpłatnym wydarzeniu kulturalnym, w ramach którego prezentowane są między innymi koncerty, przedstawienia oraz małe formy teatralne. W sezonie wiosenno-letnim przedstawienia odbywają się - jeżeli pozwala na to pogoda - również na rynku lub w położonym nieopodal parku am Weidendamm.

Administracja i kultura pod jednym dachem

PAUL WUNDERLICH HAUS

Więcej informacji znajdziesz tutaj

Centrum miasta

Architekci

Jacques Herzog i Pierre de Meuron

Obydwa ur. 1950 w Bazylei

Studiowali architekturę na Politechnice Federalnej w Zurychu.

Zdobyli międzynarodową sławę dzięki renowacji Galerii Sztuki Współczesnej Tate Modern w Londynie.

Biuro architektoniczne zaprojektowało również "Stadion Narodowy" na potrzeby Igrzysk Olimpijskich w Pekinie, Allianz Arena oraz Filharmonię nad Łabą (Elbphilharmonie) w Hamburgu.

Życie akademickie w sercu miasta

Eberswalde nie jest jedynie miastem z dużą ilością terenów leśnych - wskazuje wszak na to jego nazwa (Wald = niem. las). Jednak miasto jest przy tym również miejscem badań, nauki i edukacji. Od około 200 lat miasto jest również ośrodkiem naukowym ukierunkowanym na zrównoważony rozwój. Obecna Wyższa Szkoła Zrównoważonego Rozwoju w Eberswalde - w skrócie HNEE - została założona w roku 1830 jako Wyższa Szkoła Leśna. Kilka lat po upadku muru berlińskiego, w roku 1992, położona na obrzeżach Berlina szkoła wyższa ponownie wznowiła swoją działalność.

Obecnie około 2300 studentów z niemal 60 krajów studiuje tutaj na wydziałach leśnictwa i środowiska, gospodarki krajobrazu i ochrony środowiska, inżynierii drewna oraz zrównoważonej ekonomii / gospodarki, i to w samym sercu miasta, w otoczeniu zróżnicowanej natury regionu Barnim. Dostępny publicznie miejski kampus znajduje się dosłownie kilka kroków od rynku, w bezpośrednim sąsiedztwie parku am Weidendamm, w którym w ciepłych miesiącach możemy zobaczyć wielu uczących się studentów.

Nowoczesny uniwersytet nie tylko wpisuje się w aktualnie panujące trendy, lecz może również poszczycić się długimi tradycjami. Sięgają one niegdyś Akademii Leśnej, która od 1830 roku miała swoją siedzibę w Eberswalde jako jednostka dydaktyczna wydziału gospodarki leśnej Uniwersytetu Humboldta w Berlinie. Zakupiono wówczas budynek znany dzisiaj pod nazwą „Starej Akademii Leśnej”. Pierwotnie mieścił się tam dom ma-

jącego przedsiębiorcy z Eberswalde, Davida Schicklera. Również inne budynki Akademii były wówczas częścią posiadłości Schicklera, jak na przykład remiza.

Innowacja architektoniczna

Z biegiem lat Akademia HNEE rozwijała się w sposób organiczny, przez co na pierwszy rzut oka budynki nie wydają się być ze sobą spójne. Każdy z nich opowiada osobną historię i jest unikatowy. W roku 1994 architekci Jacques Herzog & Pierre de Meuron zaprojektowali na potrzeby Akademii nowy budynek seminarium oraz biblioteki. Budynek wykonany z klinkieru został ukończony w roku 1998. Od tamtej pory mieści się w nim studencka stołówka.

Nowa biblioteka została oddana do użytku rok później. Zwraca uwagę jej niespotykana elewacja. Otóż w momencie wybudowania biblioteka była pierwszym w Niemczech budynkiem z nadrukowanymi zdjęciami. Ich autorem jest fotograf Thomas Ruff. Są na nich przedstawione między innymi sensacyjne sceny skoków z okien budynków mieszkalnych przy Bernauer Straße w Berlinie w roku 1961, kiedy to wybudowano Mur Berliński. Pokazano na nich również scenę, jaka odgrywała się przy Bramie Brandenburskiej podczas ponownego zjednoczenia Niemiec. Ta „powłoka ze zdjęć” nadaje maszynemu budynkowi swoistą lekkość. Dzięki temu zabiegowi biblioteka zalicza się do wybitnych projektów biura Herzog & de Meuron, który w roku 1999 został wyróżniony Brandenburską Nagrodą Architektoniczną.

Zrównoważone studia w „powłoce ze zdjęć”

STADT CAMPUS

Centrum miasta,
Friedrich-Ebert-Str.,
Park przy Weidendamm

Google Maps

Zaraz za kampusem znajduje się park przy Weidendamm z niewielką rzeką Schwärze, zapraszający na relaksujący spacer. W niewielkich parkowych kawiarniach możemy złapać oddech przed dalszym zwiedzaniem.

Więcej informacji
znajdziesz tutaj

Architekt

Vinzenz Statz

Ur. 09.04.1819 w Kolonii, zm. 21.08.1898 w Kolonii.

Został mistrzem budowlanym w 1861 r. bez zwyczajowego wykształcenia akademickiego. Był znanym i wpływowym architektem tworzącym w stylu neogotyckim, który za swojego życia zrealizował liczne projekty kościołów i budynków kościelnych, uczestniczył w rekonstrukcji w Kolonii i był mistrzem budowlanym nowej katedry w Linzu (Austria).

Więcej informacji
znajdziesz tutaj

Budynek znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie Nowej Akademii Leśnej. Użyta do budowy czerwona cegła sprawia, że wyglądają one niemal jak jedna budowla. Naprzeciwko, w tętniącym zielenią parku przy Weidendamm możemy odpocząć i odetchnąć pełną piersią. Ponadto, można w nim podziwiać liczne rzeźby autorstwa różnych artystów.

Centrum
miasta,
Weidendamm,
Dolina rzeki
Schwärze

Google Maps

Gotyckie ceglane Vincenta Statza

W bezpośrednim sąsiedztwie parku przy Weidendamm, w historycznym centrum miasta przy Schicklerstraße, stoi rzymskokatolicki kościół św. Piotra i Pawła. Jest on stosunkowo nowy i został zbudowany w stylu północnoniemieckiego gotyku ceglanego w latach 1876-1877. Siedem lat wcześniej rada kościelna zatwierdziła plany znanego kolońskiego „architekta kościołów i katedr” Vincenta Statza. Po trwającej zaledwie 15 miesięcy budowie, jedyny zaprojektowany przez Statza w ówczesnej Brandenburgii budynek kościelny został przekazany i poświęcony świętym Piotrowi i Pawłowi.

Stale rosnąca w połowie XIX. wieku wspólnota katolicka powiatu Oberbarnim finansowała początkowo pierwszy dom misyjny w Eberswalde z wolnych datków, co było jak

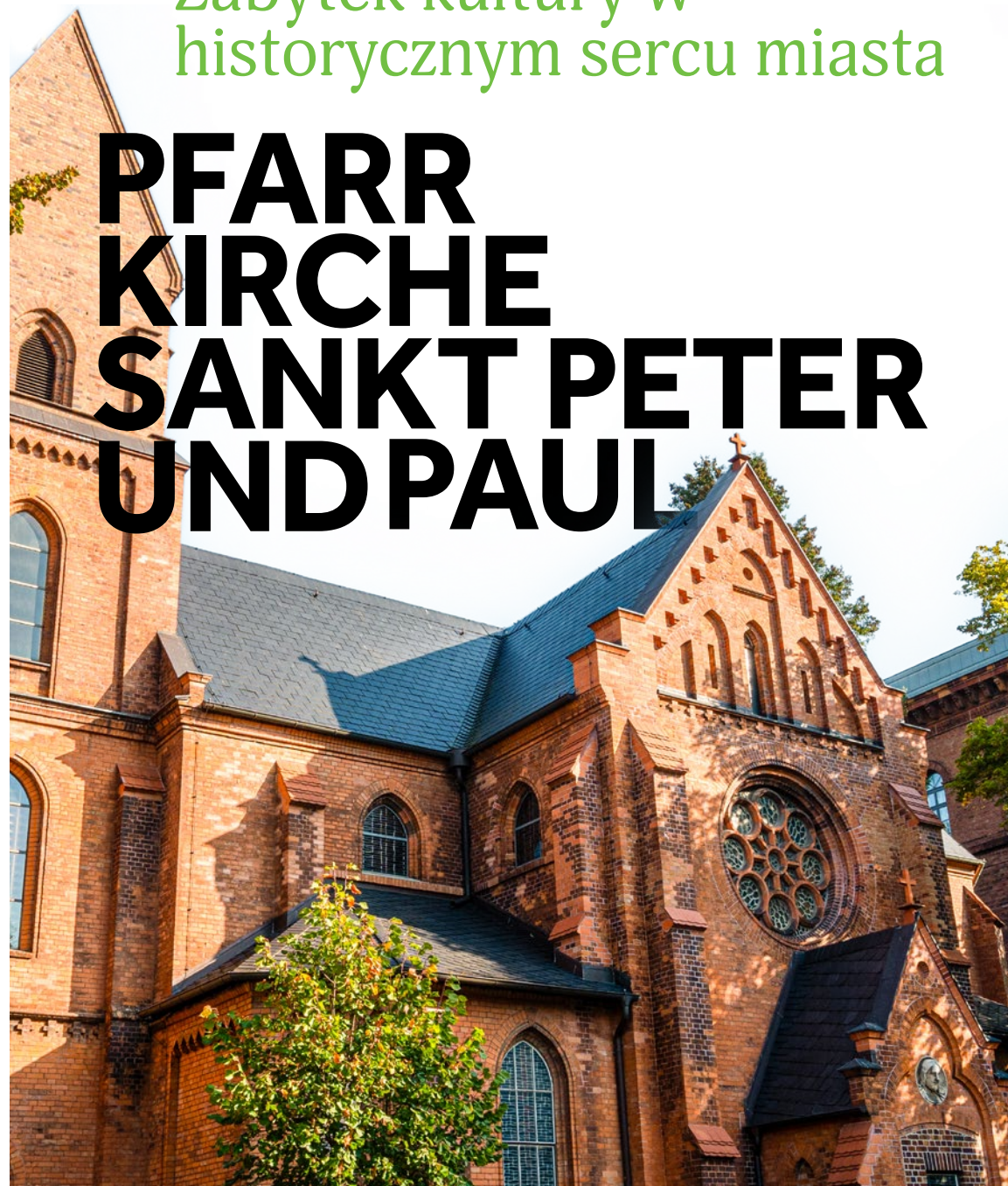
na tamte czasy bardzo nowoczesną metodą finansowania. Już w roku 1851 – czyli ponad dwadzieścia lat przed wybudowaniem kościoła – odbyło się tam pierwsze nabożeństwo nowo powstałej parafii katolickiej w Eberswalde.

Odbudowa

Podobnie, jak wiele innych budynków w centrum Eberdwalde, również kościół parafialny został zburzony podczas nalotów bombowych oraz walk toczących się w czasie II wojny światowej. Po roku 1945 kościół odbudowano w kilku etapach i od roku 1992 znajduje się pod ochroną jako zabytek kultury. Do parafii Eberswalde należą obecnie parafie katolickie Eberswalde, Finow, Bad Freienwalde oraz Wriezen.

Zabytek kultury w historycznym sercu miasta

PFARR KIRCHE SANKT PETER UND PAUL

Kampus miejski

Ze względu na swoją wyjątkową urodę i popularność, Bajkowa Willa stała się ulubionym miejscem organizacji ceremonii ślubnych. Bardzo prawdopodobne jest zatem, że spotkamy tam nowożeńców. Można tam również zrobić niezapomniane zdjęcia nie tylko z okazji wesela.

Dolina rzeki Schwärze, Brunnenberge, Weidendamm

Google Maps

Złotożółty blask

Bajkowa Willa lśni eleganckim, złotym blaskiem i króluje ponad ulicą Brunnenstraße. Trudno przeoczyć ten reprezentacyjny dworek, który przyciąga wzrok i jest często fotografowanym motywem. Możemy tam poczuć się niczym w baśni braci Grimm.

Poruszająca historia

Willa została wybudowana w roku 1833 przez Jana Friedricha Dictusa, syna berlińskiego fabrykanta wełny. Od roku 1836 otacza ją kunsztownie zaprojektowany park z fontanami i licznymi rzeźbami rodem z baśni. Z biegiem czasu również budynkowi w stylu klasycystycznym nadano nazwę stosowną do jego bajkowego otoczenia. Najpierw była „Dworkiem w parku Dictusa”, później „Willą-Bajką”, aż ostatecznie przyjęła się dzisiejsza nazwa Bajkowa Willa.

Od roku 1878 Bajkowa Willa była przebudowywana i rozbudowywana, aby ostatecznie stać się domem uzdrowiskowym mieszczącym również hotel. Warto bowiem wiedzieć, że pod koniec XIX. stulecia Enerswalde było jeszcze uzdrowiskiem. Na potrzeby uzdrowiska wykonano fontannę, która stoi tam do dzisiaj i posiada odprowadzenie wody do rzeki Schwärze.

Po II. wojnie światowej budynek popadał powoli w ruinę, lecz w roku 2002 został uratowany przed ostatecznym zniszczeniem. Od roku 2004 kompleksowo odnowiony zabytek lśni nowym blaskiem i mieści Urząd Stanu Cywilnego w Eberswalde. Znajduje się w nim przepiękna sala ślubów oraz zabytkowa sala bankietowa. Nie dziwi więc fakt, że w roku 2014 Bajkowa Willa została uznana za najpiękniejszy urząd stanu cywilnego w Niemczech.

Więcej informacji znajdziesz tutaj

Ślub w bajkowej scenerii

MÄRCHEN VILLA

Po obejrzeniu wszystkich budowli i obiektów architektury warto skierować swoje kroki do ogrodu leśno-botanicznego i wypocząć w otoczeniu natury lub odwiedzić pobliskie zoo. Jest to jeden z najładniejszych małych ogrodów zoologicznych w Niemczech.

Dolina rzeki Schwärze, Ogród leśno-botaniczny, Ogród zoologiczny, Ogród zoologiczny,

Google Maps

Z metalu i kości

Młyn Zainhammer jest położony w samym środku doliny rzeki Schwärze, bardzo blisko ogrodu leśno-botanicznego Eberswalde. W 1779 roku rozpoczęto w nim produkcję długich żelaznych prętów, zwanych „Zaine”, stąd też pochodzi nazwa młyna. Płynąca rzeką Schwärze woda za pośrednictwem kół i wałów napędzała młyn młotkowy, pozwalającą na wytwarzanie prętów („Zaine”). Uszlachetnione w ten sposób żelazo było wykorzystywane przez działających na przedmieściach Eberswalde producentów noży jako materiał do wyrobu noży, gwoździ i narzędzi.

Okolo roku 1824 z miasta stopniowo zaczęli znikać drobnymi wytwórcy noży, a pręty do ich produkcji przestały być potrzebne. Młyn Zainhammer musiał przestawić się na inną działalność i rozpoczął produkcję mączki z kości zwierzęcych, która była wykorzystywana w rolnictwie jako organiczny nawóz. Jednak

produkcja mączki kostnej była nie tylko nieprzyjemnie pachnącym, ale przede wszystkim niebezpiecznym biznesem. Z tego powodu młyn doszczętnie spłonął w roku 1866. Rozpoczęła się wówczas kolejna epoka dla młynu Zainhammer. Po odbudowaniu aż do połowy XX. wieku był wykorzystywany do mielenia zboża. Po dziś dzień żelazne wały oraz potężne zębate koła stożkowe są świadectwem ówczesnej technologii.

Wprowadza się kultura

Objęty ochroną konserwatorską budynek należy od roku 1987 do zrzeszenia artystycznego „Die Mühle“ (Młyn). Co roku są tam organizowane różne wydarzenia, do których należy jarmark bożonarodzeniowy w drugim tygodniu Adwentu oraz „Lato w młynie” trwające od maja do października. Ponadto odbywają się tutaj różne wystawy i koncerty.

Od kuźni do centrum kultury

ZAINHAMMER MÜHLE

Więcej informacji znajdziesz tutaj

Dzielnica willowa

Architekt

Johann Friedrich Wedding

Ur. 13.03.1759 w Seedorf k. Lenzen, Brandenburgia, zm. 21.09.1830 w Katowicach. Studiował budowę maszyn w Berlinie, po czym pracował w pruskiej administracji państwowej. Projektował i kierował budową huty żelaza w Gliwicach i Huty Królewskiej. Zajmował się gruntowną renowacją fabryki mosiądzu (od roku 1804) oraz hut Kupferhammer i Eisenspalterei (od roku 1816) w Finowtal.

Rewolucja przemysłowa

Stara walcownia wywodzi się z XVII. wieku i była wykorzystywana do roku 1992 do obróbki metalurgicznej. Były to początki rozkwitu przemysłowego miasta Eberswalde. W tamtym czasie wybudowano również miejską szluzę zamykaną za pomocą prętów, fabrykę mosiądzu oraz zakład rozszczepiania żelaza. Pod pojęciem rozszczepiania żelaza rozumiano wówczas proces, w ramach którego w walcowni dzielono rozgrzane, walcowane sztaby żelaza, aby można je było później przetworzyć na małe profile.

W roku 1780 państwo pruskie przejęło zakład rozszczepiania żelaza i stopniowo wprowadzało tam ulepszenia konstrukcyjne. Należał do nich między innymi wyróżniający się architektonicznie budynek huty, który został zbudowany w latach 1816-1818 nad odkrytym wykopem. Projekt architektoniczny został wykonany najprawdopodobniej przez Johanna Friedricha Weddinga, pełniącego wówczas funkcję głównego dyrektora budowlanego huty, który sporządził również projekty zbliżonej stylistycznie walcowni miedzi w Eberswalde. Odrestaurowana w celu przywrócenia pierwotnego stanu neoklasykcyjna fasada z trzema dominującymi, symetrycznie zaprojektowanymi szczytami do dzisiaj świadczy o wysokich standardach projektowych.

Wykorzystanie postindustrialne

Jeszcze dziś napotkamy ślady ówczesnej historii przemysłowej Eberswalde. Tam, gdzie kiedyś wykonywano ciężkie prace przy użyciu maszyn, od wystawy ogrodniczej w roku 2002 znajduje się park rodzinny. Rozległy park położony na dawnym terenie przemysłowym obok kanału Finow można przemierzać piechotą, zapewniając odpowiednią dawkę aktywności i zabawy całej rodzinie. Dodatkową atrakcją może być przejażdżka rowerem wodnym po korytarzach starej walcowni. Znakiem rozpoznawczym ogrodu rodzinnego jest dźwig Eberkran. Z jego platformy widokowej rozciąga się wspaniała panorama na rozległe przestrzenie regionu Barnim.

Na terenie parku rodzinnego do dzisiaj znajduje się stara walcownia, którą w międzyczasie przemianowano na Dom Blechena (Blechenhaus). Nazwa ta wywodzi się od nazwiska artysty Carla Blechena. Stworzone przez niego dzieło „Walcownia Neustadt Eberswalde“ bazuje na projekcie starej walcowni. Warto wspomnieć, że jest to jeden z pierwszych przykładów wykorzystania przemysłu w historii sztuki niemieckiej. W domu Blechena znajduje się ponadto pracownia projektanta i rzeźbiarza w metalu oraz sala wystawowa, które są dostępne do zwiedzania.

Na tropach historii przemysłu

Więcej informacji znajdziesz tutaj

ALTES WALZWERK

Stara walcownia jest zlokalizowana na terenie „Parku rodzinnego Eberswalde”. Znajduje się tam również nowa walcownia. Można ją podziwiać z innej strony kanału Finow, obok szluzy miejskiej. Ogród rodzinny jest doskonałym miejscem na całodienne wycieczki rodzinne.

Ogród rodzinny, szluz miejska, droga Treidelweg

Google Maps

Architekt

Johann Friedrich August Borsig

Ur. 23.06.1804 we Wrocławiu, zm. 06.07.1854 w Berlinie.
 Uczył się w Nowej Berlińskiej Odlewni Żeliwa od Franza Antona Egellsa, założyciela berlińskich zakładów Borsiga.
 Zasłynął jako konstruktor lokomotyw i zdobył status monopolisty w Prusach.

Obecnie ruiny budynków przemysłowych są puste i obowiązuje tam zakaz wstępu. Od strony wody można jednak zobaczyć je z bliska, warto także obejrzeć je z przeciwległego brzegu rzeki.

Ogród rodzinny, kanał Finow, droga Treidelweg

Google Maps

Wyprzedzając swoje czasy

Płynąc łodzią po kanale Finow możemy podpłynąć bardzo blisko do Hali Borsiga. Zanim znalazła się w Eberswalde, stała już w innych miejscach, jest to bowiem mobilna hala wielokrotnego użytku. Pierwotnie wykonana wg projektu architekta Augusta Borsiga w latach 1847-1849 hala stała na terenie fabryki Borsiga w Berlinie Moabit, gdzie spełniała rolę prototypu wykorzystywanego do testów wydajności. Po demontażu w roku 1899 hala trafiła z zakładu Moabit w nowe miejsce, w pobliżu pałacu Tegel, obecnie Borsigfelde. Tam ponownie została zdemontowana i wkrótce trafiła do Eberswalde, gdzie złożono ją w trakcie rozbudowy starej walcowni ok. roku 1900. Stała na terenie zakładu obróbki żelaza przy kanale Finow, naprzeciw obecnego parku rodzinnego. Początkowo przetwarzano w niej złom żelazny. Po 1945 roku składowano tam „kęsy” żelaza („Knüppel”), oczekujące na rozwalcowanie. Dlatego z biegiem czasu hala zyskała przy-

domek „Knüppelhalle”. W późniejszym czasie mieścił się tam również skład węgla. Od 1993 roku hala Borsiga stoi pusta i niedawno otrzymała nowy dach, aby nie uległa całkowicie zniszczeniu. Jest to tak zwana konstrukcja kolebkowa z bocznymi dachami. Konstrukcja nośna składa się z ośmiu żelaznych, półokrągłych łuków kratowych o rozpiętości około 21 metrów.

Prototyp „Made in Eberswalde“

Wyjątkową cechą tego typu hali jest fakt, że nie posiada słupów i filarów, przez co wewnątrz można dowolnie rozbudowywać. Hala Borsiga może więc uchodzić za prototyp popularnej w XIX. wieku metody budowy hal łukowych, które były wykorzystywane jako dworce kolejowe i hale fabryczne. Stała się ona więc wzorem budownictwa przemysłowego swoich czasów.

Więcej informacji znajdziesz tutaj

Wzorcowy dworzec kolejowy

BORSIG HALLE

Architekt

Walter Adolf Georg Gropius

Ur. 18.05.1883 w Berlinie, zm. 05.07.1969 w Bostonie, MA, USA.

Studiował architekturę, po czym prowadził samodzielną działalność.

Założył Bauhaus w 1919 roku w Weimarze.

Uchodzi za pioniera międzynarodowej architektury modernistycznej.

Brał udział w projekcie urbanistycznym (od roku 1959) dużego berlińskiego osiedla Britz-Buckow-Rudow, nazywanego obecnie „Miastem Gropiusa” oraz licznych budynków na tym osiedlu.

Weimar w Eberswalde

W pobliżu kanału Finow, przy Altenhofer Straße 2 stoi budynek, który współtworzy historię międzynarodowej architektury - wykonany z miedzianych płyt dom Kupferhaus. Został on zaprojektowany przez Waltera Gropiusa, słynnego architekta i założyciela Bauhausu w Weimarze. Gropius był pionierem międzynarodowej architektury modernistycznej. Zafascynowały go nowoczesne budynki, które zobaczył na Niemieckiej Wystawie Budowlanej w roku 1931 w Berlinie. Jeszcze w tym samym roku na Wystawie Kolonialnej w Paryżu wzbudził sensację pomysłem wytwarzania domów z miedzianych prefabrykowanych elementów.

Gropius dopracowywał ten pomysł zostając w ten sposób pionierem budownictwa domów prefabrykowanych. W ten sposób po raz pierwszy możliwe było wykonanie domu w bardzo krótkim czasie. Kolejna zaleta to fakt, że miedziane domy mogły zostać zapakowane w kilka skrzyń, po czym w kilka dni zmontowane w wybranym miejscu. Korzystna była również naturalna właściwość miedzi polegająca na jej dobrej właściwości izolacyjnej bu-

dynku. Oprócz tego miedziane domy stały się eksportowym hitem. Nawet w Izraelu po dziś dzień zachowały się cztery tego rodzaju domy w Haifie i Safed.

Budynki do zamieszkania

Miedziane domy z Finow to kwadratowe budynki z namiotowym dachem, należące do położonej nieopodal wieży ciśnień Finow osady wokół fabryki mosiądzu. Jeden z nich powstał w roku 1932 i nosi nazwę „Beztroski”. Na powierzchni mieszkalnej o wielkości 36 metrów kwadratowych znajdują się dwie sypialnie, salon z aneksem kuchennym i niewielką łazienką. W porównaniu z innymi miedzianymi domami w Finow, ten budynek niemal w ogóle się nie zmienił, nawet miedziane poszycie dachu jest jeszcze w oryginalnym stanie. Warto dodać, że nie tylko Walter Gropius pozostawił swój ślad w Eberswalde. Również jego stryj, architekt Martin Gropius przyczynił się do rozwoju architektury miasta, kierując budową szpitala w Nordend, który został nazwany jego imieniem i nazwiskiem.

Dom z miedzianych płyt stoi u stóp wieży ciśnień. Pozostałe budynki osiedla fabryki mosiądzu również znajdują się nieopodal. Droga pieszo-rowerowa „Treidelweg” przebiegająca wzdłuż kanału Finow łączy ten obszar z centrum miasta, oddalony o 7,5 km.

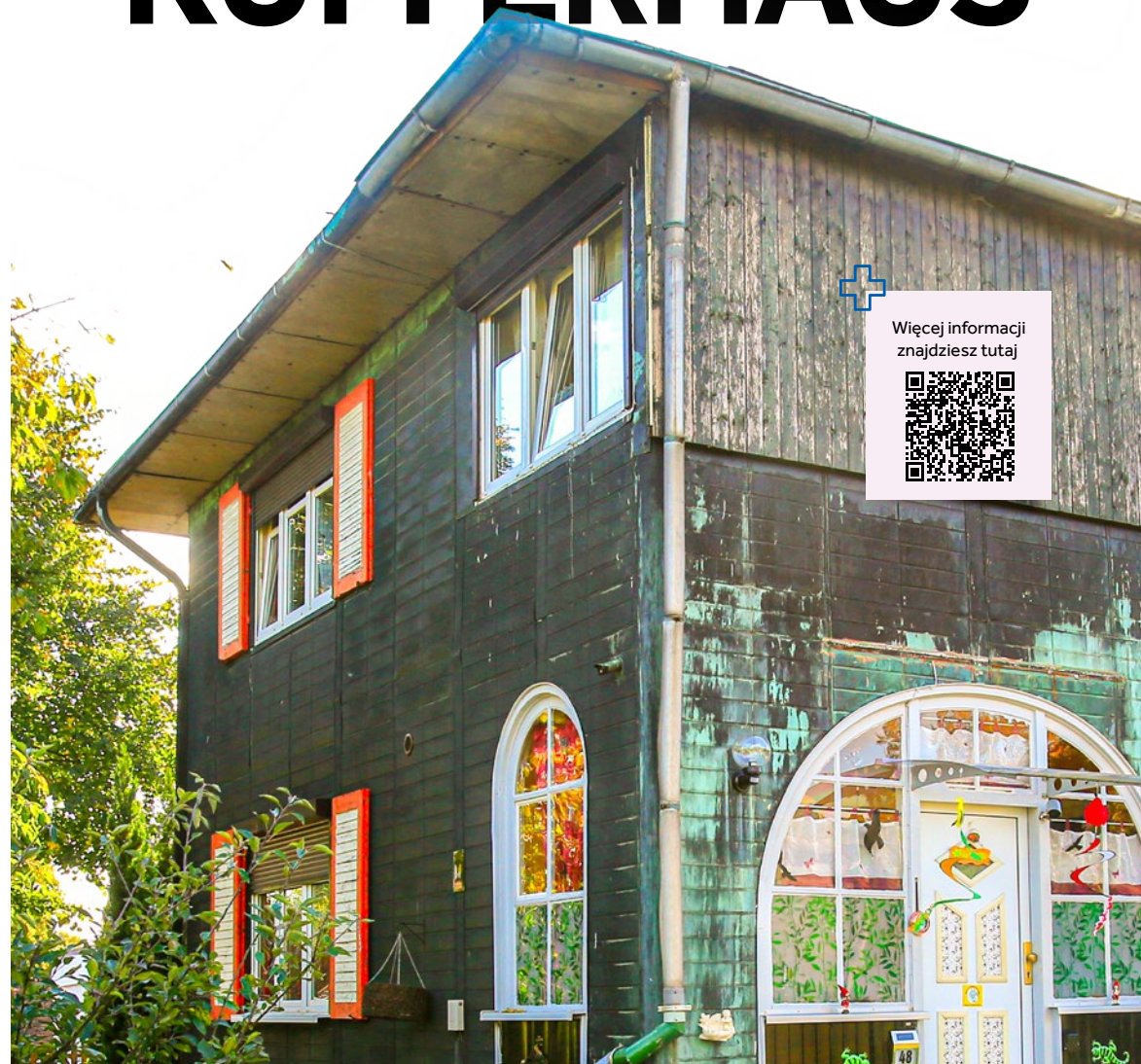
Osiedle fabryki mosiądzu, wieża ciśnień, droga Treidelweg

Google Maps

Bauhaus w Eberswalde

KUPFERHAUS

Więcej informacji znajdziesz tutaj

Gdzie ekspresjonizm sięga ku niebu

Wieża ciśnień w dzielnicy Finow w Eberswalde mierzy niemal 50 metrów wysokości i opiera się na czterech solidnych, ciekawych stylistycznie filarach, przez co przyciąga wzrok już z daleka. Budowla z żółtej cegły znajdująca się na obrzeżach osiedla fabryki mosiądzu została wykonana według projektu architekta Paula Mebesa w 1918 roku. Imponująca wieża do roku 1964 dostarczała wodę dla osiedla.

Zalicza się ona do najwcześniejszych przykładów ekspresjonizmu ceglanego w Niemczech. Unikalna architektura wieży wyróżnia się tak zwanym sklepieniem krzyżowym opartym na czterech filarach. Powyżej znajduje się zbiornik na wodę o cylindrycznym kształcie wykonany ze zbrojonego betonu. Spiralne schody w jednym z filarów wieży prowadzą do okalającej go platformy widokowej. Rozciąga się stąd rozległa panorama doliny Finow, a przy dobrej widoczności można zobaczyć nawet wieżę telewizyjną w Berlinie. Górny kraniec wieży tworzy postrzępioną blankę ponad platformą widokową. Wejście na wieżę opła-

ca się podwójnie: nie tylko mamy możliwość podziwiania wspaniałych widoków, lecz także zlokalizowanej we wnętrzu wieży ciśnień wystawy na temat jej historii.

Czasy mosiądzu

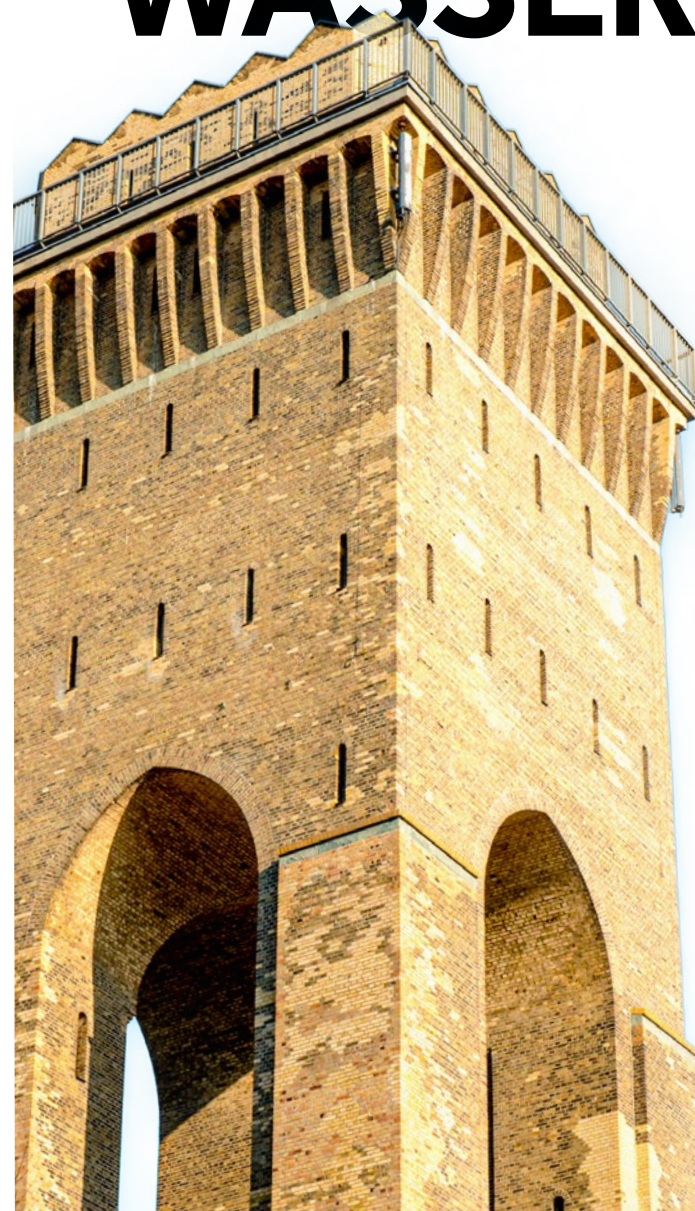
Po wybudowaniu wieży ciśnień stała się ona znakiem rozpoznawczym pobliskiej fabryki mosiądzu. Dwadzieścia lat po powstaniu wieży, w roku 1938, pomiędzy jej filarami postawiono pomnik dla upamiętnienia ofiar I. wojny światowej. Ta niewielka sala pamięci zachowała się w zmodyfikowanej postaci do dziś.

Dzięki zaangażowaniu stowarzyszenia „Finower Wasserturm und sein Umfeld e.V.“ (Wieża ciśnień w Finow i jej otoczenie) oraz wysokim dotacjom i darowiznom, wieża została odnowiona w latach 2004-2007. Ponadto zamontowano w niej windę, dzięki czemu od kilku lat można dostać się bez większego wysiłku na platformę widokową.

Panorama sięgająca Berlina

WASSERTURM

Wycieczki z przewodnikiem są możliwe po uprzednim zgłoszeniu, wieża ciśnień do 2. piętra zapewnia dostęp bez barier. Wieża jest jedną z czterech stacji znajdujących się na wysokości w Eberswalde, objętych wspólną wejściówką „wysokościową”. Pozostałe to Eberkran w ogrodzie rodzinnym, kościół Św. Marii Magdaleny w centrum miasta oraz Tygrysia Wieża w ogrodzie zoologicznym.

Fabryka mosiądzu, kanał Finow, droga Treidelweg

Google Maps

Więcej informacji znajdziesz tutaj

Architekt

Paul Louis Adolf Mebes

Ur. 23.01.1872 w Magdeburgu, zm. 09.04.1938 w Berlinie.

Studiował architekturę w Braunschweig i Charlottenburgu (Berlin).

Jego prace były w większości dedykowane budynkom mieszkalnym i osiedlom.

Wraz ze swoim biurem wykonał osadę robotników fabryki mosiądzu z domami mieszkalnymi, halami produkcyjnymi nowego zakładu fabrycznego, domem Torbogenhaus w funkcji budynku administracyjnego oraz przebudowę willi fabrykanta Hirscha.

Historia przemysłowa i kultura mieszkalna

Osiedle pracowników fabryki mosiądzu w dzielnicy Eberswalde Finow to najstarsze osiedle robotnicze w Brandenburgii. Zostało ono zbudowane przed ponad 300 laty i zachowało się w dobrym stanie po dziś dzień. Dzięki temu skupione wokół fabryki mosiądzu osiedle zalicza się wraz z innymi zabytkowymi budynkami przy kanale Finow należy do najważniejszych świadectw kultury przemysłowej kraju.

Niespotykaną rzeczą w tym był fakt, że teren fabryczny był nie tylko miejscem pracy, lecz również centrum życia mieszkających tam robotników i ich rodzin. Posiadali oni tam swoje mieszkania, gospodę, szkołę oraz obszary rolne. Była fabryka mosiądzu powstała pod koniec XVII. stulecia, a w roku 1863 została zakupiona przez rodzinę żydowskich przedsiębiorców Hirsch, która wywarła duży wpływ na funkcjonowanie miasta.

W wyniku realizacji zleceń na broń w czasie I. wojny światowej rosła potęga ekonomiczna spółki Hirsch AG. W tamtym czasie znacznie rozbudowano również fabrykę mosiądzu i

związane z nią osiedle. W ramach tej rozbudowy powstała między innymi willa fabrykanta Hirscha oraz nowe hale produkcyjne zakładu. Projekty tych budynków wykonywali berlińscy architekci Paul Mebes i Paul Emmerich. Stworzyli oni bardzo atrakcyjnie architektonicznie budynki przy placu Gustava Hirscha oraz Torbogenhaus, w którym mieścił się dawny budynek administracyjny zakładu.

Podczas prac przy budowie domów mieszkalnych przy dzisiejszym placu Gustava Hirscha w roku 1913 natrafiono na słynny „Złoty skarb z Eberswalde”. Do dzisiaj jest on największym znaleziskiem złota z czasów prehistorycznych w Niemczech. Składał się on z ośmiu złotych misek, biżuterii i 73 innych złotych przedmiotów. W celu upamiętnienia znaleziska, na zlecenie Rotary Club z Eberswalde w 2007 roku postawiono w pobliżu miejsca znalezienia złotego skarbu stelę zaprojektowaną przez artystę z Eberswalde, Eckharda Herrmanna. Złoty skarb został przewieziony do byłego Związku Radzieckiego pod koniec II wojny światowej i obecnie jest przechowywany w Muzeum Puszkina w Moskwie. Jego replika znajduje się w mieszczącym się w Ap-tece Adlera muzeum Eberswalde.

Rodzina Hirsch i osiedle wokół fabryki mosiądzu to tylko część żydowskiej historii Eberswalde, która jest bardzo bogata. W bezpośrednim sąsiedztwie znajduje się wieża ciśnieni i miedziane domy, również stanowiące część przemysłowej historii osiedla.

Fabryka mosiądzu, kanał Finow, droga Treidelweg

Google Maps

Więcej informacji znajdziesz tutaj

Dom i praca w jednym miejscu

MESSING WERK SIEDLUNG

Pozostałe obiekty budowlane w Eberswalde

Szpital im. Wernera Forßmanna

Pod koniec XIX. wieku Theodor Goecke zaprojektował Klinikę „Auguste Vicotoria”, znaną obecnie pod nazwą szpitala im. Wernera Forßmanna. Budynek dawnej kliniki prezentował się bardzo atrakcyjnie i wyróżniał się ciekawymi detalami architektonicznymi, do których należą elementy z muru pruskiego na poddaszu, wieżyczka oraz łukowate balkony. Warto również przyjrzeć się dobudówce, w której rozpoznamy wpływy stylu Heimatschutz.

WIĘCEJ
INFORMACJI

Liceum ogólnokształcące

Architekt Otto Kuhlmann zaprojektował w latach 20. XX. wieku budynek szkoły średniej Eberswalder Oberrealschule (obecnie liceum ogólnokształcące) przy ulicy Augusta Bebela. Jest to symetryczny, trójskrzydłowy budynek, ozdobiony tradycyjnymi elementami stylistycznymi charakterystycznymi dla budynków szkolnych. Należą do nich na przykład piękne sztukaterie umieszczone na fasadzie szkoły.

WIĘCEJ
INFORMACJI

Hala produkcji papieru (papierni Wolfswinkel)

Kolejnym zabytkiem świadczącym o przemysłowej przeszłości miasta jest hala produkcji papieru papierni Wolfswinkel o długości 85 metrów. Obecnie hala należy niestety do kategorii miejsc opuszczonych. Pomimo to można się domyślać, jak ważna była kiedyś, skoro została wykonana na zlecenie zakładów Siemens-Schuckert. Zaprojektował ją sam projektant miasta Siemens w Berlinie, Hans Hertlein. Budynki przemysłowe, socjalne i mieszkalne jego autorstwa miały wielkie znaczenie architektoniczne na całym świecie.

WIĘCEJ
INFORMACJI

Kościół Św. Teresy

W dzielnicy Finow w roku 1934 przy ulicy Bahnhofsstraße powstał kościół parafialny Św. Teresy. Jego projektant Josef Bachem był znany z budowy kościołów katolickich w stylu ekspresjonistycznym. Również w tym kościele znajdziemy typowe cechy ekspresjonizmu, do których należy na przykład zastosowanie podpalanego klinkieru.

WIĘCEJ
INFORMACJI

Szpital im. Martina Gropiusa

Budynek wykonany z żółtej, nieotynkowanej cegły z czerwonymi opaskami z cegły został po wybudowaniu w połowie XIX wieku uznany za nowatorski i wyjątkowy. Oprócz ciekawej architektury przyczyniła się do tego jego funkcjonalna konstrukcja oraz uwzględnienie wolnych przestrzeni. Przykładem szczególnego znaczenia architektonicznego tego obiektu są zadaszone przejścia pomiędzy budynkami, które były przyczynkiem do stosowanej później powszechnie metody budowy pawilonów. Architekt stał się jednocześnie patronem szpitala i kolejnym członkiem rodu Gropiusów, którzy tworzyli budowle w Eberswalde.

WIĘCEJ
INFORMACJI

Elektrownia Heegermühle

Ten niegdyś pionierski budynek należy obecnie raczej do kategorii miejsc opuszczonych. Warto jednak przyjrzeć się historii przemysłu nad kanałem Finow w ówczesnym kształcie. Budynki ustawione w kierunku kanału Finow były w momencie ich zbudowania rozdzielone według funkcji a ich rozmieszczenie było zoptymalizowane. Obydwie te rzeczy na początku XX. stulecia były nieznanne. Architektura funkcjonalna oraz prosta fasada z cegieł stanowiły wówczas rewolucyjne rozwiązanie.

WIĘCEJ
INFORMACJI

Restauracja w ogrodzie zoologicznym

Architekt Ulrich Müther był znany ze swoich budowli z betonowymi konstrukcjami powłokowymi. Jeden z takich obiektów możemy podziwiać w ogrodzie zoologicznym w Eberswalde. Zlokalizowana w ogrodzie zoologicznym restauracja zachwyca całkowicie przeszklonymi ścianami, które pozwalają gościom podziwiać, co dzieje się dookoła. Nadaje to również lekkości budynkowi i sprawia, że wydaje się on od wewnątrz bardziej przestronny. Poza restauracją w Eberswalde również w Turynii i na Rugii znajdują się dwie restauracje o takiej konstrukcji. Znajdują się one pod ochroną konserwatorską.

WIĘCEJ
INFORMACJI

Willa miejska dr. Braascha

Jeden budynek w dzielnicy willowej jest szczególnie zaskakujący. Chodzi tu o miejską willę dr. Braascha autorstwa biura projektowego gmp. Została ona wybudowana jako uzupełnienie przestrzeni pomiędzy budynkami co oznacza, że musiała wpasować się w istniejącą zabudowę. Nazwa budynku pochodzi od nazwiska zleceniodawcy, dr. Braascha, który na początku lat 90. XX. wieku podjął pracę w Eberswalde. Ze względu na położenie w dzielnicy willowej oraz konieczność dopasowania budynku do zabudowy nie było możliwe stworzenie domu jednorodzinnego, tak więc na czterech kondygnacjach powstał budynek mieszczący łącznie cztery mieszkania. Charakterystycznym detalem są zewnętrzne schody od strony ulicy oraz kolebkowy dach. Innymi znanymi realizacjami biura projektowego są m.in. lotnisko Tegel w Berlinie oraz dworzec główny w Berlinie.

WIĘCEJ
INFORMACJI

Stopka redakcyjna

Wydawca

Miasto Eberswalde, urząd ds. turystyki i ogrodu rodzinnego

Redakcja

Miasto Eberswalde, urząd ds. turystyki i ogrodu rodzinnego
PepComm GmbH: Nils Kirschstein Teksty: Matthias Schäfer

Treści opierają się na katalogu „Baumeister. Architekten, Ingenieure und ihre Bauten in Eberswalde“ (Mistrzowie budowlani, architekci, inżynierowie i ich budowle w Eberswalde) (2008, miasto Eberswalde, Urząd ds. Kultury, Ramona Schönfelder)

Szata graficzna

Stefan Escher | Beste Gesellschaft - Agencja grafiki i komunikacji

Dokumentacja zdjęciowa

Torsten Stapel, wszystkie zdjęcia oprócz:

Sören Tezlaff: strona 4 (po prawej), strona 10, strona 19, strona 35 -35

Stefan Escher: strona 3, strona 17-18

Claudia Vietzke: strona 24

Druk

Umweltdruck Berlin GmbH

Potwierdzenie finansowania

Projekt sfinansowany ze środków rządu federalnego, kraju związkowego Brandenburgii w ramach wspólnego zadania: „Polepszenie regionalnej infrastruktury gospodarczej”.
- Infrastruktura GRW.

**sehenswert.
wissenswert.
lebenswert.**

